

Accountantsverslag 2018

Gemeente
Zevenaar
6 augustus 2019

Doetinchem, 6 augustus 2019
496401/HdF/NK

Inleiding

Geachte raadsleden,

Wij hebben de jaarrekening 2018 van uw organisatie gecontroleerd. In dit verslag zijn de belangrijkste resultaten van onze controle weergegeven. 2018 was ons eerste controlejaar. Graag lichten wij dit verslag en de daarin opgenomen bevindingen en aanbevelingen nader aan u toe.

Het doel van dit verslag is u te informeren over onze bevindingen. Tevens hebben wij aanbevelingen opgenomen. U heeft aan ons voor de controle van de jaarrekening 2018 een drietal aandachtspunten meegegeven. Hierover rapporteren wij in dit verslag.

Wij hebben dit verslag besproken met de concerncontroller, de portefeuillehouder Financiën en met de auditcommissie. Hun reactie is hierin - voorzover relevant - verwerkt. Wij hebben het college geadviseerd een schriftelijke reactie op te stellen inzake de vermelde adviezen en deze opvolging te delen met de auditcommissie.

Dit verslag is uitsluitend voor u bestemd en is niet bestemd om voor andere doeleinden te worden gebruikt.

Tot slot willen wij onze dank uitspreken voor de medewerking die ons gedurende de uitvoering van onze controlewerkzaamheden is verleend.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Inhoudsopgave

1. Samenvatting en kernpunten

2. Onderbouwing oordeel

3. Aandachtspunten Raad

4. Interne beheersing

Algemeen

Processen

5. Jaarrekening

Financiële
positie

Kwaliteit
verslaggeving

Bevindingen

6. SiSa

7. Onze verantwoordelijkheid

8. Afsluiting

Als u dit verslag digitaal leest, kunt u door te klikken op de blokken gelijk naar dat onderdeel springen.

Als u op het logo onderaan de pagina klikt komt u weer terug op deze pagina.

1. Samenvatting en kernpunten

1. Samenvatting en kernpunten

U heeft ons de opdracht verstrekt om de jaarrekening 2018 van uw gemeente te controleren. Wij hebben een interimcontrole en balanscontrole uitgevoerd. Wij informeren u over onze bevindingen en aanbevelingen.

Algemene beheersing

Wij onderkennen een aantal sterke punten in de algemene beheersing. Zo is er onder andere sprake van een actieve auditcommissie, wordt er periodiek een risicoanalyse uitgevoerd en vinden er interne controles plaats. Er is een fusie geweest en wij hebben een hokjescultuur gezien, waardoor de historische kennis voor een deel weg is en een integraal overzicht soms ontbreekt. We hebben in zijn algemeenheid een goede medewerking ervaren en een bereidheid aangetroffen om te komen tot de juiste cijfers. Uw organisatie is in ontwikkeling en er zijn lopende verbeterprojecten, zoals Zevenaar in Control en Financiële Basis op orde. Het stroomlijnen hiervan is een uitdaging.

Voorts is er aandacht nodig voor het inrichten en uitvoeren van een verbeterd integriteitsbeleid en het beter invullen van de regierol naar samenwerkingsverbanden.

Beheersing processen

Wij hebben bij een aantal processen aanbevelingen gedaan. De belangrijkste hebben betrekking op het inkoop- en aanbestedingsproces, de grondexploitatie en de WMO en Jeugdwet. De aanbevelingen bij het inkoopproces hebben met name betrekking op de naleving van de EU-aanbestedingsregels, het aanbrenge van functiescheidingen bij het goedkeuren van facturen en het vaststellen dat de prestaties hebben plaatsgevonden. Rondom de WMO en Jeugdwet is uw organisatie afhankelijk van derden. Wij adviseren u een traject te starten om de rechtmatigheid en getrouwheid zelfstandig vast te stellen, wat belangrijk is voor de beheersing van de zorguitgaven.

Onderdeel	Conclusie	Onderdeel	Conclusie
Oordeel Getrouwheid	Goedkeurend	Weerstandsvermogen	Goed
Oordeel Rechtmatigheid	Beperking	Sisa	Geen bijzonderheden
Kwaliteit jaarverslaggeving	Voldoende	WNT (wet normering Topinkomens)	Goed verantwoord

Belangrijkste bevindingen getrouwheid

- Voor de WMO en Jeugd resteert een onzekerheid van circa € 1,5 miljoen inzake de leveringen van de zorgaanbieders en voor de PGB WMO en Jeugd circa € 1,3 miljoen;
- De wijze van afschrijven is niet altijd overeenkomstig het BBV en/of de interne regelgeving. Omdat de regels niet eenduidig zijn geformuleerd hebben wij de controleverschillen als PM opgenomen.
- De lasten voor de uitvoering van de Jeugdwet zijn € 111.000 te hoog verantwoord.
- Het verlies van de RDL van ruim € 93.000 is nog niet meegenomen.

Belangrijkste bevindingen rechtmatigheid

- Voor de WMO en Jeugd resteert een onzekerheid van circa € 1,5 miljoen inzake de leveringen van de zorgaanbieders;
- Voor de PGB WMO en Jeugd resteert een onzekerheid van circa € 1,3 miljoen inzake de leveringen van de zorgaanbieders;
- Voor aankopen ten bedrage van ruim € 1,8 miljoen is gebleken dat de Europese aanbestedingsregels niet juist zijn toegepast.

2. Onderbouwing oordeel

2. Onderbouwing oordeel

Niet gecorrigeerde controleverschillen	Getrouwheid		Rechtmatigheid	
	Fouten	Onzekerheden	Fouten	Onzekerheden
Omschrijving				
- Uitgaven zorgaanbieders WMO en jeugd		1.477.000		1.477.000
- Persoonsgebonden budgetten (SVB)		1.315.000		1.315.000
- Europese aanbestedingen			1.814.825	
- Lagere lasten jeugd	111.000		111.000	
- Afschrijvingen vaste activa	PM		PM	
- Resultaat 2018 RDL	-93.158		-93.158	
Totaal	17.842	2.792.000	1.832.667	2.792.000
Goedkeuringstolerantie voor fouten (1%)	1.493.000		1.493.000	
Goedkeuringstolerantie voor onzekerheden (3%)		4.479.000		4.479.000

Controleverklaring bij de jaarrekening

Onze controleverklaring heeft twee oordelen. Wij verstrekken voor de getrouwheid een goedkeurend oordeel en voor de rechtmatigheid een verklaring met beperking.

De gemeente Zevenaar heeft een aantal inkoopopdrachten niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels aanbesteed. De met deze samenhangende uitgaven bedragen totaal circa € 1,8 miljoen en betreft met name inkopen voor ingehuurd personeel. Wij hebben dit bedrag aangemerkt als een rechtmatigheidsfout. De fout is groter dan onze materialiteit, maar niet groter dan drie maal de materialiteit. Dit leidt tot een oordeel met beperking voor de rechtmatigheid.

Niet gecorrigeerde controleverschillen

Hiernaast hebben wij een overzicht opgenomen van de niet in de jaarrekening 2018 verwerkte controleverschillen en resterende onzekerheden. Met u hebben wij een afspraak gemaakt welke afwijkingen wij in dit verslag vermelden. U heeft ons gevraagd in ieder geval alle afwijkingen groter dan € 100.000 aan u te rapporteren.

Op de volgende pagina is een toelichting opgenomen op deze verschillen.

Toelichting fouten en onzekerheden

Onzekerheden inkopen WMO en Jeugd

De lasten voor de uitbestede diensten van uw gemeente voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en voor de Jeugdwet kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Zorg in natura, WMO begeleiding en Jeugdzorg	€ 14,0 miljoen
Persoonsgebonden budgetten SVB	€ 1,3 miljoen
Eigen bijdragen CAK	-/- € 0,4 miljoen
<hr/>	
Totaal	€ 14,9 miljoen

Voor een bedrag van € 12,5 miljoen voor de uitgaven aan zorgorganisaties voor de WMO en voor de jeugdzorg zijn goedkeurende controleverklaringen van hun accountants ontvangen, voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid van de lasten.

Voor het resterende deel van de uitgaven aan zorgorganisaties - € 1,5 miljoen - hebben wij geen controleverklaring ontvangen. Dit is voor de kleinere zorgaanbieders in overeenstemming met de afspraken die hierover met hen gemaakt zijn. Daarnaast hebben een aantal grotere zorgaanbieders geen controleverklaring ingediend.

Onzekerheden persoonsgebonden budgetten

Uw gemeente heeft van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) een brief ontvangen waarin is aangegeven dat de verstrekte persoonsgebonden budgetten bij de Jeugdwet voor 92% en bij de Wmo 90% rechtmatig is. Dit betekent dat mogelijk sprake is van een onrechtmatigheid van 8% respectievelijk 10%. De SVB toetst echter niet of de prestaties zijn geleverd.

Hiervoor dient de gemeente aanvullende controles te verrichten. Voor 2018 zijn deze controles niet uitgevoerd. Het totale bedrag PGB voor de WMO en de Jeugdzorg van in totaal € 1,3 miljoen merken wij daarom als onzeker aan.

Wij hebben het College geadviseerd ook voor de WMO en Jeugdzorg aanvullende interne controles uit te voeren.

Niet juist toepassen Europese aanbestedingsregels

Wij hebben gecontroleerd of de aanbestedingen zijn verricht binnen de Europese aanbestedingsregels. Bij 17 contracten ten bedrage van € 1,8 miljoen blijken de aanbestedingsregels niet juist te zijn toegepast.

Niet eenduidige afschrijvingspercentages

De nota waarden en afschrijven is niet eenduidig, waardoor het moeilijk is vast te stellen welk afschrijvingspercentage moet worden gehanteerd. Wij hebben het controleverschil op PM gesteld. Wij verwachten niet dat de afwijking de materialiteitsgrenzen overschrijden.

Lasten jeugdzorg te hoog verantwoord

De lasten voor de Jeugdzorg zijn voor € 111.000 te hoog verantwoord.

Afrekening RDL 2018 niet verwerkt

Het tekort van de Reinigingsdienst de Liemers over 2018 van € 93.158 is niet verwerkt.

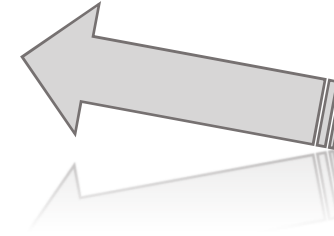
3. Aandachtspunten

3. Aandachtspunten Raad (1/2)

Van de gemeenteraad hebben wij een aantal aandachtspunten, de zogenaamde speerpunten, meegekregen voor onze controle. Hieronder rapporteren wij over de bevindingen die hieruit naar voren zijn gekomen.

Thema	Bevindingen en aanbevelingen
Sociaal domein	<p>Voor de uitvoering van de WMO en de Jeugdwet zijn nog 2 verschillende verordeningen van toepassing voor ex Zevenaar en ex Rijnwaarden inwoners. De nieuwe verordening is onderhanden. Er is een systeem van interne beheersing op de uitgaven. Wij hebben het systeem van interne beheersing en vastlegging getoetst aan de hand van enkele deelwaarnemingen. Hieruit is onder meer gebleken dat de uitgaven worden beheerst, maar dat duidelijke uitvoeringsrichtlijnen ontbreken, dat de digitale dossiers niet compleet zijn en dat er geen verbijzonderde interne controle is op de rechtmatigheid. Dit wordt wel onderkend.</p> <p>Voor wat betreft de controle en de onzekerheden in het sociaal domein verwijzen wij naar pagina 8, waarin wij deze nader hebben toegelicht.</p> <p><i>Belangrijk is het om het proces op orde te brengen en de interne controles op de rechtmatigheid van de zorg in te richten.</i></p>
Grondexploitaties	<p>U heeft in 2012 voor het laatst het grondbeleid vastgesteld. Uit onze controle is gebleken dat de waardering getrouw is en dat de regels voor winstbepaling juist worden toegepast en dat er onderbouwingen zijn voor de verwachte baten en lasten. Er is geen systeem van interne controle en/of verbijzonderde interne controle. Er is 1 planeconoom en dat is kwetsbaar.</p> <p><i>Wij hebben geadviseerd een 2^e planeconoom op te leiden en ook een systeem van interne controle op de juistheid van de waardering van de grondexploitaties in te richten.</i></p>

Aandachtspunten Raad (2/2)

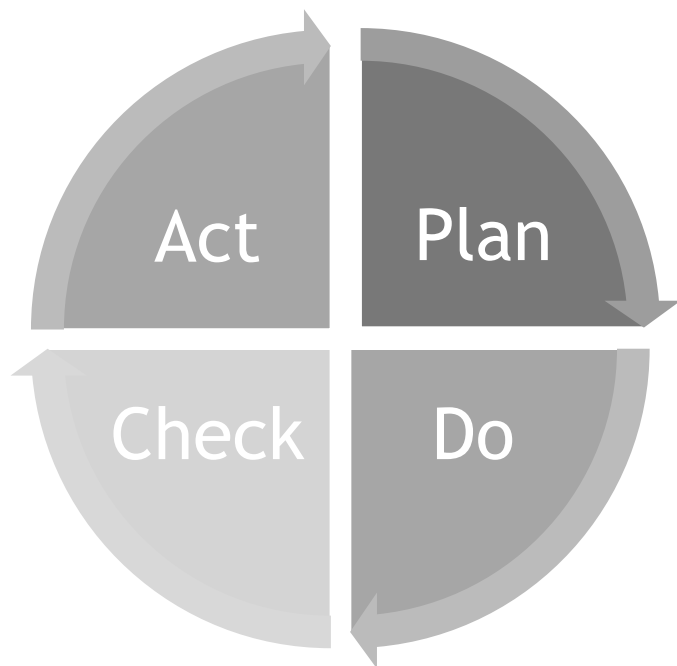
Thema	Bevindingen en aanbevelingen
Risicobeheersing	<p>Uw gemeente heeft een systeem van risicobeheersing én een systeem van verbijzonderde interne controle om onregelmatigheden op te sporen.</p> <p>Voor de risicobeheersing wordt gebruik gemaakt van het systeem Naris. De risico's worden intern geïnventariseerd en worden ingevoerd. Het systeem berekent het benodigde weerstandsvermogen. Dit gebeurt zowel bij het opstellen van de begroting als bij het samenstellen van de jaarstukken. Het traject is met name financieel ingestoken.</p> <p><i>Het risicomanagementsysteem kan worden versterkt door meer vanuit de organisatie de risico's te inventariseren en dit meer vanuit de inhoud te gaan inrichten.</i></p> <p>Er is een systeem van verbijzonderde interne controle. Dit systeem is ingericht om interne onvolkomenheden op te sporen en te delen met de verantwoordelijken, zodat de processen worden verbeterd. Er is 1 interne controleur. Vanaf de jaarstukken over 2021 stelt het College een rechtmatigheidsverantwoording op voor de Raad.</p> <p><i>Het systeem van interne controle kan worden verbeterd door de resultaten te delen met het management en met het College en de audit commissie en ook meerdere keren per jaar te rapporteren (dynamiseren).</i></p>

4. Interne beheersing

Algemene beheersing

4. Interne beheersing

Algemene beheersing

Wij hebben in het kader van onze controle-opdracht een interimcontrole uitgevoerd.

Tijdens onze interimcontrole controleren wij de interne beheersing binnen uw organisatie. Hierbij onderscheiden wij de algemene beheersing en de beheersing van processen. In dit hoofdstuk gaan wij nader in op de algemene beheersing en in het volgende hoofdstuk op de beheersing van processen.

Voor een effectieve interne beheersing zijn een aantal meer algemene beheersmaatregelen noodzakelijk, zoals verordeningen en beleid, de zogenaamde hard controls. Voor een goede werking van deze maatregelen zijn echter ook soft controls nodig, zoals, wat is de cultuur, leiderschapsstijl, hoe gaat de organisatie om met nieuwe risico's. Deze aspecten nemen wij mee in de beoordeling van uw gemeente.

In dit hoofdstuk brengen wij de sterke punten uit de algemene beheersing en de ontwikkelpunten onder uw aandacht. Wij beogen hierin niet volledig te zijn, maar benoemen die zaken, die ons opvallen c.q. waarmee uw gemeente reeds bezig is.

Samenvatting

Algemene beheersing

Bij onze controle hebben wij de algehele beheersing van uw organisatie beoordeeld.
In onderstaande tabellen geven wij de door ons onderkende sterke en ontwikkelpunten weer.

Sterke punten

- De financiële verordening, het controleprotocol en het normenkader zijn vastgesteld
- Er is een auditcommissie ingesteld, een intern controleur en een rekenkamercommissie
- De risicoanalyse is geactualiseerd én het benodigde weerstandsvermogen is berekend
- Verbijzonderde interne controle is ingericht
- De planning & control cyclus is ingericht
- De maatregelen voor de AVG zijn in de organisatie getroffen

Ontwikkelpunten

- Cultuurverschillen opheffen en samenwerking verbeteren (minder hokjes)
- Bewustwording rondom integriteitsrisico's vergroten
- Doorontwikkeling opdrachtgeversrol gemeenschappelijke regelingen
- Synchronisatie nota Waarden en afschrijven en de subadministratie materiele vaste activa

Beheersing processen

Beheersing processen

Wij hebben in het kader van onze controle-opdracht een interimcontrole uitgevoerd.

Hierbij hebben wij de administratieve organisatie en interne beheersing van de belangrijkste processen, voor zover van belang voor onze jaarrekeningcontrole, beoordeeld.

De werkzaamheden hebben zich primair gericht op de onderbouwing van de controleverklaring bij de jaarrekening. Wij beoordelen in hoeverre de interne organisatie de risico's op fouten in de jaarrekening en rechtmatigheid afdekt. Vervolgens bepalen wij het effect hiervan op de gegevensgerichte werkzaamheden, die wij tijdens de jaarrekeningcontrole uitvoeren. Daarnaast signaleren wij vanuit de controle verbeter- c.q. adviespunten ten aanzien van de verdere ontwikkeling van de interne beheersing.

Onze bevindingen en aanbevelingen hierover hebben wij recent via de managementletter aan het College gerapporteerd. Onze belangrijkste aanbevelingen voor wat betreft de algemene besturen beheersing van de processen zijn in dit hoofdstuk opgenomen, alsmede de wijze waarop wij met de geconstateerde bevindingen zijn omgegaan bij onze balanscontrole.

Samenvatting

Beheersing processen

In onderstaande tabel geven wij een samenvatting van de aanbevelingen weer ter verbetering van de interne beheersing van uw organisatie. Wij hebben deze gerubriceerd naar Hoog en Midden belang.

Proces	Herkomst	Aanbevelingen met een HOOG belang
Inkopen en betalingen	2018	Formalisatie mandaatregeling naar budgethoudersregeling Geautomatiseerd bestelportaal invoeren Autorisatie van de geleverde prestatie door een andere persoon dan de budgethouder Herziening van alle contracten op naam van de nieuwe gemeente Zevenaar Bewaking volledigheid contractenregister
Europese aanbestedingen	2018	Aanbestedingskalender opstellen Signaalfunctie voor Europese aanbestedingen inrichten (vooraf en achteraf)
WMO en jeugd	2018	Verordeningen Wmo en jeugd herzien Beschikkingen tijdig en in alle gevallen op te stellen Digitale dossiers te completeren Alleen jeugdigen ouder dan 18 jaar zorg toe te zeggen indien sprake is van een verlenging van de zorg

Aanvullende controlemaatregelen (1/2)

Tijdens onze interimcontrole hebben wij een aantal bevindingen gedaan. In de managementletter zijn de bevindingen en aanbevelingen beschreven. In deze paragraaf geven wij per bevinding weer, welke aanvullende werkzaamheden wij hebben verricht en wat de bevindingen zijn die hieruit naar voren zijn gekomen.

Proces	Risico	Werkzaamheden en bevindingen
WMO en jeugd	Er is onvoldoende zicht op de geleverde prestaties en daarvoor in rekening gebrachte kosten van zorgaanbieders.	Bij onze controle hebben wij daarom voorzover beschikbaar gesteund op de controleverklaringen van de accountants van de zorgaanbieders.
EU aanbestedingen	De gevolgde inkoopprocedure is niet juist bij inkopen boven de Europese aanbestedingsgrens	Op basis van de analyse van de inkopen 2015-2018 per leverancier hebben wij de inkoopprocedure van inkopen boven de grens van Europese aanbestedingen gecontroleerd. Er zijn 17 aanbestedingen niet rechtmatig gedaan. Zie hiervoor de lijst met controleverschillen.
Inkopen	Er worden betalingen gedaan zonder dat hier prestaties voor de gemeente aan ten grondslag liggen.	Wij hebben een steekproef uitgevoerd op de geleverde prestaties en de rechtmatigheid van de autorisatie van de betalingen. Hieruit zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Aanvullende controlemaatregelen (2/2)

Proces	Risico	Werkzaamheden en bevindingen
Grondexploitatie	De audit trail voor het opstellen van de bouwrekeningen is niet vastgelegd en er is geen interne controle uitgevoerd.	Wij hebben de ontvangen documentatie over de grondexploitatie gecontroleerd aan de hand van gesprekken en andere onderbouwingen en vastleggingen. Hieruit is gebleken dat de verwachtingen en ramingen onderbouwd zijn.
IT	De general en application controls in de geautomatiseerde systemen waaruit financiële informatie volgt, zijn niet voldoende ingericht. Uit doelmatigheidsoverwegingen hebben wij niet gesteund op de maatregelen in het geautomatiseerde systeem.	Wij hebben alle lijstwerk, dat wij als controle materiaal hebben gebruikt, onderzocht op juistheid en rechtmatigheid. Hieruit zijn geen onregelmatigheden naar voren gekomen.

5. Jaarrekening

Financiële positie

Saldo van baten en lasten

Het saldo van de lasten en baten over het jaar 2018 bedraagt € 6,4 miljoen positief tegenover begroot € 2,2 miljoen positief voor verwerking van de reservemutaties.

Na verwerking van de reservemutaties is het resultaat € 3,8 miljoen positief tegenover € 0,2 begroot.

De belangrijkste afwijkingen zijn in de jaarrekening per programma toegelicht.

Financiële positie en weerstandsvermogen

Het eigen vermogen van uw gemeente bedraagt per jaareinde € 47,0 miljoen, waarvan € 35,7 miljoen beschikbaar is in de algemene reserve en € 3,8 miljoen nog te bestemmen resultaat. Op het eigen vermogen rusten claims voor een bedrag van € 11,1 miljoen. Daarnaast is het voorstel het resultaat over 2018 toe te voegen aan de algemene reserve. De weerstandscapaciteit komt hierbij op € 28,4 miljoen.

Uw gemeente beschikt volgens de door de organisatie gemaakte berekeningen over voldoende weerstandsvermogen. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 28 miljoen, tegenover een ingeschat risico van afgerond € 12 miljoen. Het ingeschat risico is de benodigde weerstandscapaciteit. De ratio komt daarmee uit op 2,3. De ondergrens is 1,0.

Er is dus voldoende weerstandsvermogen om de onderkende risico's te ondervangen.

Schuldpositie

Uw gemeente heeft per 31 december 2018 voor een bedrag van € 118 miljoen aan langlopende leningen opgenomen. De schuldpositie per inwoner bedraagt ca. € 2.700 per inwoner. Dit is boven de schuldpositie van de gemiddelde Nederlandse gemeente, circa € 2.000 (o.b.v. 2017).

De netto schuldquote bedraagt 94% ten opzichte van 105% eind 2017 en is daarmee voldoende. Het gemiddelde rentepercentage bedraagt 2,5%.

Kwaliteit jaarverslaggeving

Kwaliteit van de jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit 3 onderdelen: De programma's, de paragrafen en de jaarrekening.

Wij vinden de structuur van de jaarstukken duidelijk. De gemeente Zevenaar heeft 9 programma's. De kwaliteit van de toelichtingen is voldoende.

Wij hebben het college geadviseerd de jaarstukken te comprimeren om de leesbaarheid te vergroten onder meer door korter te formuleren en door minder op detail en meer op hoofdlijnen te rapporteren.

Naleving van de verslaggevingsregels

Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording zijn nageleefd. Onze aanpassingsvoorstellen zijn verwerkt. Er zijn geen resterende belangrijke afwijkingen.

Jaarverslag en paragrafen

Het jaarverslag en de paragrafen voldoen aan de minimale eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording. Wij hebben geen tegenstrijdigheden vastgesteld tussen deze stukken en de jaarrekening 2018.

Verloop van de controle

Het proces van het opstellen van de jaarrekening is over het boekjaar 2018 zodanig gepland om aan de Raad de gecontroleerde jaarrekening in september 2019 voor te kunnen leggen.

De afwikkeling is op basis van de planning - die dit jaar later was dan gebruikelijk - bereikt.

Er zijn verbeterpunten mogelijk door meer interne controles uit te voeren en onderbouwingen en specificaties - verder - te verbeteren.

Wij overleggen met de organisatie om het jaarrekeningtraject 2019 efficiënter en effectiever te maken.

Bevindingen getrouwheid (1/3)

Schattingen in de jaarrekening

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat de organisatie oordelen vormt en schattingen maakt, die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die, gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Een goed inzicht in de jaarrekening vraagt kennis van de gemaakte schattingen.

Deze lichten wij hier kort toe:

Waardering vaste activa

Verreweg het grootste deel van alle eigendommen van uw gemeente - € 122 van de € 134 miljoen - bestaat uit materiele vaste activa vanuit de 2 voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. Omdat sommige activa niet meer in gebruik zijn, zijn deze in 2018 afgewaardeerd voor een bedrag van € 1,5 miljoen.

Vanwege de fusie van de gemeenten zijn er vanaf 2018 afschrijvingstermijnen vastgesteld in de nota Waarderen en Afschrijven. Ook zijn hierin andere regels opgenomen, zoals het niet activeren van activa die minder dan € 25.000 kosten en het afschrijven vanaf 1 januari van het jaar na investeren.

In de nota staan onduidelijkheden en tegenstrijdigheden. Wij adviseren het college deze nota met ingang van 2019 aan te passen waarbij het belangrijk is de volgende uitgangspunten te hanteren:

- Het hanteren van 1 afschrijvingstermijn voor alle soortgelijke activa, ook voor reeds geactiveerde items.
- Ook de uitzonderingen op afschrijvingstermijnen die in het verleden door de Raad zijn gemaakt in deze nota op te nemen.
- De systematiek van annuïtair afschrijven ook in de nota op te nemen voor de items van het voortgezet onderwijs.
- De definitie van de ondergrens voor activeren aan te scherpen met de toevoeging dat deze geldt voor het volledige krediet.

Tevens adviseren wij het college de activa administratie zodanig in te richten dat duidelijke is welke activa tegen welke afschrijvingspercentages worden afgeschreven, in overeenstemming met de nota.

Bevindingen getrouwheid (2/3)

Schattingen in de jaarrekening - vervolg

Grondexploitatie

In de balans is een bedrag voor voorraden geactiveerd ten bedrage van € 42,3 miljoen. Dit bedrag kan als volgt worden gespecificeerd (x 1.000):

Saldo bestede baten en lasten gronden	€ 81,4 miljoen
Voorziening voor verwachte verliezen	-/- € <u>39,1 miljoen</u>
Netto investering in gronden	€ 42,3 miljoen

De voorziening is met name gevormd voor de verwachte verliezen op de complexen Babberich Middag-Oost en Zwanenwaay en het Zevenaar-Oost woningen.

De exploitatierekeningen van de grondexploitaties zijn opgesteld door de planeconoom. Voor de berekeningen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

kostenstijgingen	2,5 % voor 2019/2020 en 1% voor de jaren daarna
batenstijgingen	2% voor 2019/2020 en 1,5% voor de jaren daarna
rente	2,28%
disconteringsvoet	2%

De uitgangspunten voor kosten- en batenstijgingen zijn aanvaardbaar en deze sluiten aan bij de macro-economische ontwikkelingen.

De rente is berekend op basis van de leningenportefeuille. De gehanteerde disconteringsvoet is wettelijk voorgeschreven.

De geschatte baten en lasten en de fasering zijn intern onderbouwd en door ons zijn de onderbouwingen beoordeeld op aanvaardbaarheid.

Wij hebben geadviseerd vanuit de verbijzonderde interne controle periodiek/jaarlijks een toets te laten uitvoeren op de juistheid en volledigheid van de bouwgrondexploitaties door een van de grondexploitatie onafhankelijke functionaris.

Overige vorderingen

Eind 2018 heeft uw gemeente € 17,4 miljoen aan vorderingen uitstaan. Een groot deel - € 13,3 - betreft vorderingen op openbare lichamen en daarover loopt de gemeente geen inbaarheidsrisico. Voor een ander deel van de vorderingen is er twijfel of deze zullen worden ontvangen, bijvoorbeeld de vorderingen naar aanleiding van sociale zekerheid, lokale heffingen en overige vorderingen. Hiervoor is een voorziening getroffen van in totaal € 1,1 miljoen. Uit onze controle is gebleken dat deze voorziening toereikend is.

De vorderingen zijn in beeld. Wij hebben het college geadviseerd de vorderingen met een inbaarheidsrisico periodiek op inbaarheid te beoordelen, een goede documentatie hiervoor te voeren en tijdige acties te ondernemen deze vorderingen zo snel als mogelijk te innen.

Bevindingen getrouwheid (3/3)

Verstreckte hypothecaire leningen

Uw gemeente heeft voor een bedrag van bijna € 9,8 miljoen hypothecaire leningen aan het personeel verstrekt. Jaarlijks worden saldobestemmingen aan de personeelsleden verstuurd. Niet altijd waren de contracten voorhanden.

Wij hebben geadviseerd de contractenadministratie te completeren, de vervroegde aflossingen goed te documenteren en door het personeel getekende saldobestemmingen te allen tijde terug te vragen.

Bestemmingsreserves

Uw gemeente heeft het aantal bestemmingsreserves in 2018 teruggebracht naar 15 inhoudelijke en 1 technische reserve (ter dekking van de kapitaallasten). Hierdoor is het overzichtelijker voor u om het jaarlijkse resultaat te kunnen beoordelen.

Wij geven u in overweging mee om jaarlijks te bekijken welke bestemmingsreserve voor u nog belangrijk is en deze te handhaven maar daarnaast zoveel mogelijk middelen in de algemene reserve onder te brengen, zodat u een flexibelere financiële positie heeft.

Vennootschapsbelasting

Samen met de fiscaal adviseur is de gemeente met de belastingdienst in overleg over de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting. Over de jaren 2016 en 2017 zijn aangiftes ingediend. Hierop is nog geen reactie ontvangen.

Er is nog niet voldoende duidelijkheid over de belastingplicht voor gemeenten. De kans dat uw gemeente vennootschapsbelasting verschuldigd is over de afgelopen 3 jaren (2016 - 2018) is nihil tot zeer gering omdat uw gemeente geen winstgevende activiteiten heeft.

De kans dat uw gemeente op termijn vennootschapsbelasting moet gaan betalen is ook niet de verwachting.

In de jaarrekening is geen belastinglast opgenomen. Wat ons betreft sluit dit aan bij de onderbouwingen en verwachtingen.

Overigens is er over 2018 nog geen (her)berekening gemaakt. Wij hebben het college geadviseerd dit zo spoedig mogelijk te doen.

Toeristenbelasting

Voor wat betreft de heffing en inning van de toeristenbelasting wordt ervan uitgegaan dat de belastingplichtige bedrijven aangifte doen van het aantal jaarlijkse overnachtingen. De omvang van de baten is relatief gering maar er is geen interne controle op de juistheid en volledigheid.

Wij hebben het college geadviseerd vanaf 2019 de controle te intensiveren op de juistheid en volledigheid van de aangiftes.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In de jaarrekening zijn voor een bedrag van circa € 0,8 miljoen aan niet uit de balans blijvende verplichtingen opgenomen. Er is een contractenadministratie. Hierin zijn een aantal contracten opgenomen, maar het is niet volledig.

Het is belangrijk om alle contracten op te nemen in de contractenadministratie om zo de volledigheid van de niet uit de balans blijvende verplichtingen op een eenvoudige wijze vast te kunnen stellen.

Bevindingen rechtmatigheid (1/2)

Bij de controle van de rechtmatigheid beoordelen wij of de lasten en baten en de balansmutaties juist, tijdig, volledig én met de geldende wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader in overeenstemming zijn geweest. Wij hebben de baten en lasten en de balansmutaties over 2018 gecontroleerd op rechtmatigheid.

Begrotingscriterium

De Raad heeft besloten met 9 programma's te werken. Dit geeft een overzichtelijk beeld van de resultaten. U heeft het College toestemming gegeven om binnen de bandbreedtes van de beleidsregels, die u heeft samengesteld, te opereren. Het College legt verantwoording af over de besteding op de programma's. Wij hebben gecontroleerd of de begrotingsregels door het College zijn nageleefd.

Bevindingen

Bij 6 programma's zijn de lasten binnen de begroting gebleven en daarmee zijn deze lasten rechtmatig geweest. Bij het programma's Bestuur en Ondersteuning, het Sociaal domein en Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing is de begroting overschreden. Bij de oorzaak van de overschrijdingen is in de jaarrekening toegelicht of deze hogere lasten gecompenseerd worden door hogere baten, de overschrijding een gevolg is van een open einde regeling en of de extra lasten binnen het beleid passen. Wij hebben gezien dat voor deze overschrijdingen aan de bovenstaande eisen voldaan is en daarmee is de overschrijding niet als controleverschil aangemerkt.

Daarnaast hebben wij vastgesteld dat de mutaties in de reserves overeenkomstig raadsbesluiten zijn verwerkt.

Ook zijn enkele kredieten voor een klein bedrag overschreden. Deze zijn toegelicht in het overzicht kredieten.

Programma (* € 1.000)	Lasten Begroting	Lasten 2018	Over (+) Tekort (-/-)
Bestuur en ondersteuning	25.413	25.681	- 268
Veiligheid	2.946	2.905	42
Verkeer, vervoer en waterstaat	5.071	4.984	87
Economie	1.397	1.196	201
Onderwijs	5.340	4.817	523
Sport, cultuur en recreatie	9.472	8.812	659
Sociaal domein	50.310	52.480	-2.169
Volksgesondheid en milieu	9.046	8.577	469
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.527	13.996	-5.469
Totaal	117.522	123.448	

Bevindingen rechtmatigheid (2/2)

Voorwaarden criterium

Wij hebben vastgesteld of de financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met het door u vastgestelde normenkader voor het jaar 2018. Onze belangrijkste bevindingen worden hieronder toegelicht.

Aanbestedingen

Op basis van een inkoopanalyse hebben wij de rechtmatigheid van de aanbestedingen gecontroleerd. Hieruit is gebleken dat 17 aanbestedingen niet conform de Europese regels zijn aanbesteed. Dit betreft met name inhuur van personeel. Deze contracten zijn vanaf 1 april 2016 aan nieuwe regels is gebonden. Zonder maatregelen zijn ook in 2019 onrechtmatigheden mogelijk.

Wij hebben het college geadviseerd het contractenregister te completeren en meer preventieve maatregelen - zoals raamcontracten met dienstverleners - te nemen. Tevens is het belangrijk de bestaande contracten goed te analyseren en hiervoor tijdig Europese aanbestedingen op te starten.

Participatiewet

Op basis van onze controle is gebleken dat de bijstandsuitkeringen - waarvan de uitvoering bij de GR SDL is ondergebracht - rechtmatig zijn verstrekt.

WMO en Jeugd

Voor een bedrag van in totaal bijna € 2,8 miljoen hebben wij niet kunnen vaststellen dat deze uitgaven rechtmatig zijn geweest. Uw gemeente heeft gebruik gemaakt van de controleverklaringen van de accountants van zorgorganisaties om de rechtmatigheid vast te kunnen stellen. Er zijn geen deelwaarnemingen genomen om ook zelfstandig een oordeel over de rechtmatigheid te kunnen vormen.

Wij hebben geadviseerd om de controle van de rechtmatigheid van de zorguitgaven voor de WMO en de Jeugdzorg zodanig in te richten dat uw gemeente hierover zelfstandig een oordeel kan geven.

Om de rechtmatigheid vast te stellen van de persoonsgebonden budgetten zijn geen (extra) werkzaamheden uitgevoerd. Wij adviseren u deze in 2019 wel te doen, waarmee de onzekerheid voor de onrechtmatigheid kan worden beperkt.

Schatkistbankieren

Het drempelbedrag voor het zelf aanhouden van liquide middelen is niet overschreden.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Wij hebben vastgesteld dat de lasten, baten en balansmutaties niet tegenstrijdig zijn geweest met de regels voor misbruik en oneigenlijk gebruik.

6. SiSa

6. SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2018 d.d. 10 januari 2019.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	Geen	nvt	nvt
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	Geen	nvt	nvt
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018	Geen	nvt	nvt
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018	Geen	nvt	nvt

Deze tabel dient u samen met de overige verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2019 bij het CBS aan te leveren.

7. Onze verantwoordelijkheid

7. Onze verantwoordelijkheid

Onze opdracht

De jaarrekening 2018 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2018 gecontroleerd.

Onderdeel van de jaarrekening is de SiSa bijlage. Met deze bijlage legt het College verantwoording over de besteding van Rijksbijdragen af aan het Rijk.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van onze controlestandaarden voor de accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening (ex artikel 413 van de gemeentewet), het door u vastgestelde controleprotocol én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten bedraagt € 1.493.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 4.479.000 (3% van de lasten). Voor SiSa en voor de Wet Normering Topinkomens hebben wij de voorgeschreven lagere goedkeuringstoleranties gehanteerd.

Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk dat wij onafhankelijk zijn. De voor uw organisatie in 2018 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid. Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw organisatie. Er zijn geen andere zaken die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

Fraude

De accountant is verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het college. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het college. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.

Er zijn tijdens de door ons uitgevoerde reguliere controlewerkzaamheden geen materiële onjuistheden als gevolg van fraude ontdekt, noch hebben wij aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Beperking gebruik

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor het college en de Raad. Het is zonder voorafgaande toestemming niet toegestaan om dit accountantsverslag te publiceren. Dit geldt ook voor de publicatie op uw website.

8. Afsluiting

Afsluiting

Samen
Frisse-blik
Zeggen-wat-je-ziet Ambitie Kwaliteit
Sparringspartner Proactief Dichtbij Netwerk
Gemeentekennis Andere-benadering
Betrokken **Ervaren**

Afsluiting

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA